

elnevezték: az első nevet rögtön születése után kapta, a második – végleges – nevet pedig néhány nappal később. Ez az állandó név is változhatott azonban, ha a gyermek sokat sírt vagy nagyon beteg volt: az új névtől remélték a betegségtől való megszabadítást. A névválasztást részben a korabeli hitvilág és a hiedelmek határozták meg (pl. mágikus szertartásokat végeztek a jó név megtalálása érdekében), részben a hagyományok alakították (pl. névöröklés).

SÁROSI ZSÓFIA

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3193-766X>

ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Onoma 51. (2016)

Szerkesztők: OLIVIU FELECAN – UNNI-PÄIVÄ LEINO. The International Council of Onomastic Sciences, Uppsala. 246 lap

1. Az *Onoma* című folyóirat itt ismertetett kötete tematikus szám: az ázsiai nevek és névadási szokások témakörével foglalkozó tanulmányokat ad közre. Tíz ilyen tanulmány olvasható benne, többségük angol nyelven, kettő franciául; témáik fele-fele arányban helynévtani, illetve személynévtani irányultságúak. A szerzők elsősorban a kelet- és délkelet-ázsiai régiókba: a koreai, kínai, vietnámi, indiai, malajziai és indonéz nevek, illetve névkutatás világába nyújtanak betekintést. A közölt cikkek egyrészt általánosabb érvényű, másrészt a helyi sajátosságok által meghatározott jelenségek megismerését és megértését segítik az ázsiai kultúrákban és a neveik világában kevésbé tájékozott olvasók számára is.

2. A folyóiratszámot – a rövid szerkesztőségi előszót (2) követően – a vendégszerkesztők: SUNGJAE CHOO, PETER KANG és MULTAMIA R. M. T. LAUDER bevezető írása nyitja (7–12). Ázsia esetében a Föld legnagyobb és legnépesebb kontinenséről van szó, melynek neve Kis-Ázsia ókori megnevezéséből terjedt ki később az egész földrészre. A bevezető cikk utal a kontinensnek és egyes régióinak a körülhatárolására, illetve megnevezése mögött meghúzódó szemléletmódok problematikájára, majd a folyóiratszám tartalmának összképét vázolja fel, az egyes tanulmányok tartalmának, főbb megállapításainak rövid áttekintésével együtt.

SUNGJAE CHOO írása a kínai írásjegyeknek a koreai toponímiában betöltött szerepével foglalkozik, mely a koreai ábécé 15. századi bevezetését követően is megmaradhatott (13–24). Tárgyalja mindkét írásrendszer használatának különböző típusú következményeit a névanyagban, kitekintve röviden más ázsiai nyelvek körére is.

PHÙNG THI THANH LÂM tanulmánya Hanoi utcaneveinek témakörébe: a történelmi személyiségek után elnevezett közterületek, illetve a kolonializmus és posztkolonializmus közötti átmenettel összefüggő névváltoztatások területére és történetébe vezet be olvasóit (25–44). A vietnámi főváros utcaneveinek megváltoztatásai, mint az máshonnan is jól ismert, a politikai hatalom kifejezésének és a kollektív emlékezet, értékek, szimbólumok megjelenítésének az eszközeiként is szolgálhatnak.

PETER KANG Tajpejnek, azaz Tajvan fővárosának az utcanévadási gyakorlatát tekinti át a második világháborút követő időszakra vonatkozólag, amikor két év alatt két utcanév-változtatási hullám zajlott le (45–74). Az 1947-es, második hullámot történelmi okokból különösen erőteljesen határozta meg az állami ideológia, a kínai nemzeti gondolat.

A FRANTIŠEK KRATOCHVÍL, BENEDIKTUS DELPADA és FRANCESCO PERONO CACCIAFOCO szerzőhármás cikke egy kelet-indonéziai, pápua közösség helyneveinek eredetét és használatát vizsgálja (75–111). Az összegyűjtött névanyag legjellemzőbb része jelentés-tani szempontból átlátszó, s a közösség életterét meghatározó természeti, illetve meg-művelt környezetet írja le. Az írás kitér a helyneveknek a szóbeli hagyományban és a mindennapi kommunikációban betöltött néhány jellemző funkciójára is.

XU DUODUO az ősi asztronómiai megnevezések köréből meríti témáját, azok jellem-zőit és eredetét kutatva Kína több kultúrájában, feltárva a köztük fennálló kapcsolatokat, kölcsönzéseket is (113–143). Látókörét a tibeti és általában a kínai kultúra irányába tá-gítja tovább, a cikkhez kapcsolódó függelék pedig a szanszkrit, az angol és a görög meg-felelők számbavételére is kiterjed.

PUKAMA RIKÁ PERDANA, MUTAMIA R. M. T. LAUDER és ALLAN F. LAUDER közös írása ismét Indonéziából veszi anyagát: egy Szumátrán élő népcsoport személynévrendsze-rét teszi vizsgálatá tárgyává (145–160). Indonézia különböző nyelvű és etnikumú nép-csoportjai körében a családnevek meglete ritkaságszámba megy, a nemzetségnevek használata azonban több közösségre is jellemző. A cikk e nemzetségnevek jelentőségé-vel, típusaival, használatával foglalkozik, a hivatalos forrásokból összegyűjtött névanyag elemzésére alapozva.

IRENA KAŁUŽYŃSKA tanulmányának tárgyát a kínai személynévek nyelvi felépítése, jellemzői, illetve szociokulturális sajátosságai szolgáltatóják (161–186). A kínai egyénnév-anyag zömét jelentés-tani szempontból áttetsző, gyakran egyénileg alkotott nevek képe-zik, melyek így a kínai kultúrára jellemző elvárások és sztereotípiák körére vonatkozólag is tanulságosaknak bizonyulhatnak. A cikk a kínai személynévek különböző, részben tör-téneti típusainak körét is igyekszik felvázolni.

MARCIENNE MARTIN a 20. századi, Nobel-díjas japán író, Kavabata Jaszunari művei-nek írói névadását vizsgálja francia nyelvű cikkében (187–206). A cikk az író munkái-ban szereplő személynévek és helynevek körét egyaránt tárgyalja, a figyelmet különösen is a személyes élmények, ismeretek szerepének bemutatására irányítva.

VERONIKA V. ROBUSTOVA napjaink malajziai névdivatjának és az ezt befolyásoló szociokulturális tényezőknek a témakörét vázolja fel tanulmányában (207–221). A szerző az egyénnév-választásban szerepet játszó szempontokat és tendenciákat elemzi, melyek közt a hagyományos és a szokatlan nevek adásának szándékát e kultúrában is megtalál-hatjuk. Az ország meghatározó vallása erős hatással van a névválasztásra: a nevek jó része arab származású, szemben az eredeti maláj vagy szanszkrit nevekkal.

PHILIPPE RAMIREZ francia nyelvű cikke Északkelet-Indiába vezet el, s a családnév-használat és az etnicitás összefüggéseire irányítja a figyelmet (223–246). A kérdéskör a vizsgált területen, az adott kultúra, társadalom, az ott élő népcsoportok körében kiemelt fontosságúnak számít, akár politikai tényezőként, s mindenképpen az identitásformálás szempontjából.

3. Az Onoma 51. számának szerzői – nevük, illetve affiliációjuk alapján – részben a tanulmányukban tárgyalt nyelvek, illetve országok képviselői személy szerint is, részben

viszont európai kutatók. A kötet kevésbé a szorosabb értelemben vett nyelvi jellemzőknek, mint inkább a tulajdonnevek használatának, társadalmi és kulturális hátterének a vizsgálatára, tényezőire irányítja figyelmünket: többek közt a hagyományok, a kulturális kölcsönhatások, az ideológiai tényezők vagy éppen az identitásalkotás és -kifejezés szempontjaira. Mindez jól jellemzi mind a modern onomasztika interdiszciplinaritását, mind a szocioonomasztikai szemlélet egyre intenzívebb jelenlétét, de a tematikus szám dedikált témájával egyúttal a nemzetközi névkutatás számára – annak európai dominanciája mellett – még jelenleg is többé-kevésbé egzotikusnak számító területet is. A tematikus szám megjelentetésének igénye és példája ugyanakkor e látókör kiszélesítésének igényét is bizonyítja számunkra.

FARKAS TAMÁS

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7732-2302>

ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Nomina 39. (2016–2018)

Szerkesztő: DAVID N. PARSONS. Society for Name Studies in Britain and Ireland,
Lavenham. 158 lap

A folyóirat 39., 2016–2018 között készült írásokat tartalmazó kötetében négy tanulmány, egy könyvkritika, négy könyvismertetés és a 2015. év témaspecifikus szakbibliográfiája kapott helyet.

1. Tanulmányok. HARRY PARKIN módszertani témájú tanulmánya arra hívja fel a figyelmet, hogy egyes családnevek eredetének felderítésében a szigorú értelemben vett nyelvtörténeti vizsgálatokon túl egyéb tényezők figyelembevételére is szükség van (1–19). Nézetét esettanulmányok segítségével igazolja. A dán *Haastrup* családnevet például meglepő módon a nigériai Bilaro uralkodóházzal rokoni kapcsolatban lévő bevándorlók honosították meg Nagy-Britanniában, a család egyik tagja ugyanis egy dán hajóskapitány tiszteletére vette fel és örökölte tovább ezt a családnevet. Ezért a családnév mellett ma is jellemzően joruba eredetű egyénnevek jelentkeznek a szigetországban. A sussexi *Tellick* családnév minden bizonnyal a cornwalli *Tallack* névforma kései alakváltozata, amint ezt a délkelet-angliai megyében feljegyzett névviselek cornwalli születési helye sugallja. A szintén Cornwallban gyakori *Angear* családnév ugyanakkor 19. századi földrajzi elterjedtsége alapján valószínűleg független a Dél-Anglia középső területein jellemző *Anger* családnévtől. Az *Abeles* családnévet a népességtörténeti adatok szerint letelepülő zsidók hozták magukkal a szigetországba. A cornwalli *Buzza* és a Man-szigeten jelentkező *Buzzo* családnevek pedig azonos etimonra, egy cornwalli hely nevére mennek vissza, s a családnevet a 19. századi Cornwallból gazdasági okok miatt elköltöző bányász(ok) honosítottá(k) meg a Man-szigeten.

EILA WILLIAMSON írása irodalmi vonatkozású, Berwickshire megyei mikrotoponimákat mutat be (21–56). Walter Scott Marmion című elbeszélő költeményének egyik